

vulnerum sedula meditatio? S. BERN. s. ex
in Cant.

ZELUS.

QUOAD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est secundum S. Thomam
intensus amor, quo quis movetur contra
illud omne, quod repugnat bono amici il-
ludque repellit, et ea, quæ sunt contra ho-
norem, vel voluntatem Dei, repellere secun-
dam posse, conatur. (S. I, q. XXXVIII, c. v.)
Unde Alphonsus Rodriguez clarius sic eum
describit: Est ignitus amor Dei, desiderium,
que ut is ab omnibus enixe ametur, honore-
tur, colatur, tam intensum, ut qui eo ardet,
omnes eodem inflammare cupiat, et si Deum
impune injuriis accessi advertat, ingemiscat,
igueque illo consumente, et intima viscera
depescente, plane contabescat. (P. III, tr. I,
c. x.) Hinc S. Bernardus: Quid est, inquit,
zelus, nisi intima quedam stimulatio cha-
ritatis, pie nos sollicitantis æmulari frater-
nam salutem, æmulari decorem domus Do-
mini, incrementa lucrorum ejus, incrementa
frugum justitiæ ejus, laudem, et gloriam
nominis ejus? (Hom. XXXVIII, in Cant.) Unde
S. Augustinus recte hoc nomen a zelo mari-
tali desumptum docet: Sicut enim Conjugis
castitatem zelando viri consueverunt: illam
Dei providentiam, per quam precipitur at-
que agitur, ne anima corrumpatur, et Deos
alienos sequens quodammodo meretricetur,
zelum Dei appellaverunt. L. LXXXV, qq.

DIVISIO. — Duplex est hic zelus secundum
Bernardinum Rosignolium; alter est, quo
bonum proximi procuratur, et ejusdem ma-
lum avertitur; alter, quo Dei gloria quaeritur,
et repellitur id, quod contra dignitatem
ejus est. *De discip.* l. III, c. viii.

ACTUS. — Triplicis sunt generis actiones,
teste Theophilo Bernardino, quæ ab anima-
rum zelo proficisci possunt. Primi generis
sunt, quæ ad intellectum illustrandum, et a
falsa pravaque persuasione revocandum fa-
ciunt, ut lectio, doctrina, scriptio, concio,
catechismus, monitio, et similia. Secundi
sunt, quæ ad voluntatem permovendam faci-
ciunt, ut conciones, monitiones, reprehension-
es, exempla, aliæque artes plurimæ. Tertii
denique generis sunt eæ, quibus di-
vine virtutis vim auxiliatricem nobis ad-
jungimus, ut oratio, corporis ad id suscepta
castigatio, voluptatum abdicatio, earumque

virtutum adeptio, quæ hominem Deo pro-
ximum faciunt, et quodammodo diviniorem
reddunt. Hinc enim fit, ut ejus, qui talis eva-
serit, opera et verba omnia, imo vel sola de-
sideria animos hominum quaquaversus du-
cendi vim sortiantur. Ex quibus facile nunc
erit, magis in specie, actiones supradicti
zeli, ordine, quo plerumque generari con-
sueverunt, enumerare. L. VIII, c. IV.

Primus itaque actus est vehementer *desi-*
derare augmentum gloriæ divinæ, per salu-
tem animarum. Sic S. Maria Magdalena de
Pazzis de seipsa fatebatur, et dicebat ad
Christum: Ardeo desiderio conducere ani-
mas ad te ut mihi sit pœna hoc desiderium,
et hæc pœna est adeo mihi gravis, quia non
possum implere hoc desiderium, ut mihi sit
quasi quidam infernus. Hinc, dum legerent
Christum quandoque vita S. Francisci Xaverii,
et litteræ Japonicæ conversionem animarum
recensentes, videbatur deficere præ deside-
rio manendi in illis regionibus et cooperandi
conversioni animarum illarum, et subeundi
pro illis martyrium; et adeo accendebatur
hoc desiderio, ut diceret, se invideare avicu-
lis, quæ possunt volare, quo vellet, eo quod
et ipsa sine prejudicio suæ professionis cu-
peret, si esset possibile, totum mundum pe-
ragrare propter animas convertendas. Unde
etiam dormiens ex zelo animarum somnia-
bat, et loquebatur de conversione infidelium.
(*Vita* c. IV.) Simile desiderium S. Chrysos-
tomus conceperat, uti ipse testatur, sic suos
auditores alloquens: Vellem, si fieri posset,
vestris oculis ostendere, quam in vos ha-
beam charitatem. Nihil enim est mihi vobis
juvandius, et desiderabilius, ne hæc ipsa
quidem lux. Millies enim optarem ipse esse
cæcus, si per hoc liceret vestras animas con-
vertere, adeo ipsa luce est vestra salus mihi
juvandior. Quid enim me juvant solares ra-
dii, quando, quæ propter vos accipitur ani-
mi ægrotudo, oculis meis habere magnas offundit
tenebras? lux enim tunc est bona, quando
apparet in lætitia. S. CHRYS. *ho.* XLIV, in
acta Ap.

Secundus actus est, ardentem *orare* pro
salute animarum: de quo sapienter S. Au-
gustinus ait: Munus suum ut præstet, magis
opus est pietate orationem, quam oratoris
facilitate, ut orando pro se et pro illis, quos
est allocuturus, prius sit orator, quam dic-
tor. (S. Auc. lib. III, *de Doct. Chr.* c. xv.)
Sed S. Bernardus id confirmans: Nunc, in-
quit, manent tria hæc, verbum, exemplum,

oratio, major autem horum oratio: ea nam-
que operi et voci gratiam et efficaciam pro-
meretur. (S. BERN. Ep. cci.) Hinc S. Mag-
dalena de Pazzis valde commendabat suis
monialibus, ut ardentem orarent pro salute
animarum et conversione peccatorum, et
hoc exercitium dicebat valde Deo gratum,
nec hoc tantum, sed etiam propriæ salutis
proficuum. (*Vit.* p. IV, c. XIII.) S. Theresia
noctes integras consumebat orando et flendo
pro conversione animarum, præsertim hæ-
resi insectarum. Et quadraginta annis, qui-
bus se impendit orationi, nihil aliud magis
petebat, quam dilatationem divinæ gloriæ,
et S. Ecclesiæ augmentum. (*Vit.* l. III, c.
xxv.) Hinc etiam laudabilis ille mos Cœno-
bitorum S. Francisci in Hispania profuxit,
in quibus hora nona vespertina, dum decum-
bunt Fratres, unus ex eis singulorum solet
circire cellas, et ostium pulsando inelamare,
ut recitent semel orationem Dominicam pro
animabus in peccato mortali agentibus. Hoc
remedio S. Stephanus S. Paulum lucratus
est; nisi enim Stephanus orasset, Ecclesiæ
Paulum non haberet. MARCH. in *hort. Past.*
tr. IV, *Virg. Mar.* lect. VII.

Tertius est, *lacrymari*, et *condolere* ob mi-
serum statum, et pericula gravissima. Sic
S. Chrysostomus saasit, dicens: Vis Fra-
trem corrigere, lacrymare: ora Deum ex
corde etc. Quid enim magis persequitur vitam
bonorum, inquit S. Aug., quam vita
iniquorum? non, cum cogit imitari, quod
displect, sed, cum cogit dolere, quod videt;
quoniam coram pio vivens impie, etsi non
obligat consentientem, cruciat sententem.
(*In Epist.*) Hinc S. Paulus Corinthiis scrip-
sit: Ex multa tribulatione, et angustia
cordis scripsi vobis per multas lacrymas, ut
sciatis, quam charitatem habeam abundan-
tiam in vobis. (II. *Cor.* I.) Sed et S. Monica
hoc ipso remedio filium S. Aug. lucrata est:
non enim poterat perire filius tot lacrymarum.

Quartus est, *varias afflictiones suscipere*,
pro obtinenda salute animarum, Deoque
peccatoribus placandum. Sic S. Dominicus
singulis diebus semel pro peccatoribus fla-
gellis se ceedit. S. Ignatius Loyola lacui frigi-
do collo tenuis se immerisit, ut impudicum
juvenem a lascivia abduceret. S. Maria Mag-
dalena de Pazzis præter ex desiderio magno
juvandi animas, vero extraordinarias aff-
lictiones, et penitentias, quibus se eneca-
bat, petebat a Deo infirmitates, pœnas, et

tribulationes, et omnia mala pœnalia, quæ
peccatores merebantur, et obtulit se Deo ad
ferendas etiam inferni pœnas pro animabus,
si hæc ejus esset voluntas. Cumque non raro
Deus eam exaudiens graves dolores, et infir-
mitates, quæ per aliquot menses durabant,
immississet, dicere solebat, sic pati esse sibi
singulari solatio, penamque hanc gloriosam
vocabat. *Vit.* c. xcix.

Quintus est, *opera, et quotidianas suas ac-*
tionem, et labores Deo in hunc finem offerre.
Sic eadem S. Magdalena de Pazzis facere
consueverat, atque id ipsum faciendum suo
moniales hortabatur dicens: Offeramus Deo
pro conversione animarum omne id, quod
hodie faciemus. Vel: Petamus a Deo tot
animas, quot passus faciemus per monaste-
rium. Vel: Rogemus Deum, ut tot animas
convertat, quot verba proferemus profes-
sionem officium. Petamus tot ani-
mas, quoties acu filum traducemur. *Ibid.*

Sextus est, Rudes, et imperitos *instruere*,
ac *catechizare*: quod munus tantum faciebat
S. Ignatius, ut a Professis promissionem in
formula votorum exegerit, qua promittant,
se peculiarem puerorum curam quoad eru-
ditionem suscepturos. (P. V. *Const.* c. IV,
§ 2.) Sed et S. Franciscus Xaverius suam de
hoc opere æstimationem prodidit manifeste,
dum P. Gaspari Barzæ obituro inter cæ-
teros commendabat, ut hoc munus, utpote
ad salutem animarum, hominumque bene-
volentiam conciliandam plurimum habens
momenti alteri non committeret. (*Vit.* l. VI,
c. XII.) Hinc de facto in Hispania cura Cate-
chismi primariis datur Professis, teste Lan-
cizio. *Opusc.* XIII, n. 428.

Septimus est, *Conciones ad Populum effi-*
caces, et zelosas habere: quo in genere in
primis S. Carolus Borromeus zelum suum
præclare ostendit; nam, cum Jurisprudentiæ
operam dedisset, et usum concionandi non
haberet, et insuper lingue impedimentum
pateretur, nihilominus has omnes difficul-
tates per zelum superavit, et assidue uber-
rime cum fructu usque ad mortem Evange-
lium prædicavit. MARCH. in *hort. Past.*
tr. IV.

Octavus est, *Confessiones libenter, et assidu-*
è audire: qui actus, utpote valde heroicus
summpere placet Deo, eo quod immédia-
tius quam alii conducatur ad animas ad suum
Creatorem reducentes, atque per eum om-
nia opera misericordiæ tum corporalia, tum
spiritualia exerceantur, ut bene P. Ludovi-

cus de Ponte discurrit. (LANCIZ. *opusc.* XIII, n. 429.) Hinc P. Agidius Gonzales post triginta tam strenue impigreque in variis officiis consumptos annos, licet sexaginta quatuor annorum etate gravis, confessiones exceptit, ut juvenum bene validorum operam æquaret. (*Ibid.*) Imo in ultimo adhuc morbo decubens in lecto confessiones excipiebat; jamque morti proximus, atque a mente destitutus, confessiones sibi audire videbatur, atque inter mortuis vocibus absolutionis formam identidem pronuntiabat. (IRLAND. l. XI, c. XIII.) Sed et S. Ignatius suis, quos ad nova collegia fundanda miserat inter alias leges etiam hanc dabat, ut diligenter ad SS. Sacramenta Confessionis, et Eucharistiæ, quelquot possunt, traducant, et ad ea ministranda promptam ipsi, et alacrem operam conferant.

Nonus est *infirmis, et moribundis* diligenter, et constanter assistere, et *consolari*: quem actum P. Gabriel de Logrono præclare exercuit, dum, quoties de nocte campana audebatur, statim de lectulo exiiebat, et Janitoris diligentiam antevertebat, sciscitaturque, num aliquis infirmus se vocaret? *Annus 1612, Col. Mex.*

Decimus est, *Inimicorum conciliationem procurare*: quemadmodum S. Franciscus Xaverius suis commendavit, dum præter alia officia suavitatis, ut aliquid etiam temporis inimicorum reconciliationi, dissidentiumque pacificationi daretur, illudque impense inculcarent, in controversiis, litibusque pleurumque plus impense fieri, quam id sit, de quo litigatur. *Vit. l. VI, c. XII.*

GRADUS.—Quatuorab Antonio Gaudier assignantur. Primus est, ut majori sit in pretio salus animarum, et Dei gloria, quam omnes divitiæ, voluntas, Parentes, et Cognati, vel quicumque alii amici. Secundus est, ut etiam ipsa fama nostra, atque existimatione, potiore ducamus Dei gloriam, et salutem aliorum. Tertius est, ut ipsam quoque valetudinem, et vitam temporalem libenter perdamus, quo æternam vitam proximo procuremus, sicut Christus pro nobis non dubitavit manibus tradi nocentium, et Crucis subire tormentum. Quartus est, ut nostra quodammodo salute post habita, ad multorum salutem promovendam incumbamus, eo quod longe plus gloriæ, ut sic, quam per nostram salutem in Deum redundabit, sicut S. Paulus anathema fieri hoc zelo cupiebat. *Part. II, sect. III, c. XVII.*

EX S. SCRIPTURA.

QUALITAS. — Zelus domus tue comedit me: et opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me. *Psal. LXXVIII, 10.*

Tabescere me fecit zelus meus: quia oblitus sum verba tua inimici mei. *Psal. CXVIII, 139.*

Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum tuum Filii Israel. *III. Reg. XIX, 10.*

Vide prævaricantes, et tabescebam, quia eloquia tua non custodierunt. *Psal. CXVIII, 138.*

Quis infirmatur, et ego non infirmor? quis scandalizatur, et ego non uror? *II. Cor. XI, 29.*

Fortis est, ut mors dilectio; dura, sicut infernus, æmulatio. *Cant. v, 6.*

Ignem veni mittere in terram: et quid volo, nisi ut accendatur? *LUC. XII, 40.*

Testis est mihi Deus, quomodo vos omnes cupiam in visceribus Jesu Christi. Et hoc oro, ut charitas vestra magis, ac magis abundet in scientia, et in omni sensu, ut probetis potiora, ut sitis sinceri, et sine offensa in diem Christi, repleti fructu justitiæ, per Jesum Christum, in laudem, et gloriam Dei. *PHILIP. I, 8.*

Cum possemus vobis oneri esse, ut Christi Apostoli: sed facti sumus parvuli in medio vestrum, tamquam si nutrix foveat filios suos. Ita desiderantes vos, cupide volebamus tradere vobis non solum Evangelium Dei, sed etiam animas nostras, quoniam carissimi nobis facti estis. *I. THESS. II, 7.*

Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis. *GALAT. IV, 19.*

Tristitia mihi magna est, et continuus dolor cordi meo. Optabam enim ego ipse anathema esse a Christo pro fratribus meis qui sunt cognati mei secundum carnem. *ROM. IX, 2.*

Nonne qui oderunt te, Domine, oderam, et super inimicos tuos tabescebam? *Psal. CXXXVIII, 21.*

NECESSITAS. — Si quis autem suorum, et maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, et est infidelis deterior. *I. TIM. V, 8.*

Sanguinem animarumstrarum requiram de manu cunctarum bestiarum, et de manu hominis: de manu viri, et de manu

fratris ejus requiram animam hominis. *Gen. IX, 5.*

Maledictus, qui facit opus Domini fraudulenter: et maledictus qui prohibet gladium suum a sanguine. *JER. XLVII, 18.*

UTILITAS. — Qui converti fecerit peccatorem ab errore viae suæ, salvabit animam ejus a morte, et operiet multitudinem peccatorum. *JAC. V, 20.*

Anima, quæ benedicit, impinguabitur: et qui inebriat, ipse quoque inebriabitur. *PROV. XI, 23.*

Mitte panem tuum super transeuntes aquas (id est, ingratos, et beneficiorum oblitos) quia post tempora multa invenies illum. *ECL. XI, 1.*

Pascite, qui in vobis est, gregem Dei, providentes non coacte, sed spontanee secundum Deum: neque turpis lucri gratia, sed voluntarie: neque ut dominantes in Cleris, sed forma facti gregis ex animo. Et cum apparuerit Princeps Pastorum, percipietis inaccessibilem gloriæ coronam. *I. PETR. V, 2.*

DIGNITAS. — Qui docti fuerint, fulgebunt, sicut splendor firmamenti: et qui ad justitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates. *DAN. XII, 3.*

Qui fecerit, et docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum. *MATTH. V, 20.*

JUCUNDITAS. — Si speraveris pretiosum a vili, quasi os meum eris, id est, omni voluptate repleberis. *XY, 29.*

ÆQUITAS. — Pro nobis mortuus est Christus, ut, qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est, et resurrexit. *II. COR. V, 15.*

Ne despicias hominem avertentem se a peccato: neque improbare ei, memento, quoniam omnes in correptione sumus. *ECL. VIII, 6.*

EX SS. PATRIBUS, ET DOCTORIBUS.

QUALITAS. — Zelus est amor privatus, nolens habere consortium in amato; et sic viri dicuntur habere zelum de uxoris suis, quia volunt, quod uxores suæ solos illos ament: sic etiam Deus volebat, quod Judæi eum solum colerent, et eum ut Deum cognoscerent: et quando alius coleretur ut Deus, vel cognosceretur ut Deus, dolebat, tamquam si videret uxorem suam amantem alium virum. *ABULENS. q. IV, in c. XX, Ecod.*

Causatur, seu producitur zelus ab amore intenso, ut effectus ejus; quod ostenditur auctoritate, ratione, et distinctione; auctoritate quidem, ut B. Dionysii dicentis 4, c. de Div. Nomin. quod Deus appellatur zelotes, juxta illud Exod. xx. *Ego sum Dominus Deus tuus fortis, zelotes*, propter multum amorem, quem habet ad existentiam, et maxime ad ea in quibus posuit, et impressit imaginem suam, sicut ad Angelum, et hominem. Ratione vero idem probatur sic: Quanto virtus aliqua intensius tendit in alia, tanto fortius repellit omne contrarium, et repugnans; cum ergo zelus proveniat ex intentione amoris, ut patet, ad zelum pertinere videtur, quod aliquis non patitur consortium, vel amorem contrarium in amato, ipsum refutans, quantum potest. Tertio probatur idem inductive, nam dicitur quis zelare pro Deo, et pro amico; et pro Deo dicitur quis zelare, quando ea, quæ sunt contra honorem, et voluntatem Dei repellere secundum posse conatur, sicut legitur de Elia. *III. Reg. XX. Zelo zelatus sum pro Domino Deo etc.* et Num. xxv, de Phinees dicit Dominus: *Avertit Phinees iram meam a filio Israel, quia zelo meo successus, id est magno ardore honoris mei motus, est contra eos, scilicet virum Israelitam, et mulierem Madiantidem, interficiens eos coeuntes simul.* Pro amico zelare dicitur, quando aliqua sunt, vel dicuntur contra bonum amici, quæ homo repellere studet. *S. ANTONIN., p. 1, c. II, § 6.*

Per Phineem, qui illum perdidit, expressi sunt (inquit Dionysius Carthusianus) viri virtutum, qui zelo Dei accensi sunt, qui etsi propriam, non tamen Creatoris injuriam pati queunt. Et paulo post: Docemur ex sententia Omnipotentis, factum illud Phinees magnifice commendantis, ac multipliciter remunerantis, quam acceptus sit Deo verus justitiæ zelus, qui discretionem conditur, ut immolatio Dei, seu zelus divini honoris, quo zelo renititur homo pro viribus suis omni peccato, et Deum ab universis cupit, et sagittat honorari. *DIONYS. CART., in c. XXV, n.*

Zelum qui habet, omnes sibi inimicos suos putant, qui sunt hostes Dei, quamvis patrem, fratres, sorores. *S. AMBR. in Ecod.* Zelus disponit ad vindicationem, in quantum importat quemdam fervorem amoris, et amor est prima radix vindicationis: nam ex eo, quod quis amat Deum, et proximum, injurias illis inflictas reputat esse suas, et vult

vindicare illas tamquam suas, sicut Elias dixit: III. Reg. XIX. *Zelo zelatus sum pro Domino Deo Israel, Sacerdotes tuos occiderunt, et altaria tua suffoderunt.* In quo innebat, quod propter istas injurias Deo illatas ipse occidit Prophetas Baal; et in hoc apparere, quod vindicatio sit zelus virtutis, quia zelus pertinet ad charitatem, et quælibet virtus habet radicem a charitate, quantum ad actum suum. *Abulens, q. XII, c. v. Math.*

Bonus zelus est fervor animi, quo mens, abjecto humano timore, pro defensione veritatis accenditur, et eo magis commendabilis, quo quælibet prava, quæ viderit, corrigere satagit; si nequit, tolerat, et gemit. S. BONAV. in *Phar.*, l. IV, c. XXXVI.

Comedebat eum zelus domus Dei, quam tamen zelabat Christo, non sibi; sponsus enim sibi zelat sponsam suam, amicus autem sponsi non sibi eam zelare debet, sed sponso. S. AUG. in *Ps. CXXXIX.*

Zelus absque scientia quo vehementius irruit, eo gravius corrumpit, impingens nimium, atque resiliens. S. BERN., *serm. IV, de verb. Is.*

Citra profectum proficit, quisquis alteri, cum potest, non prodest. Virtus est, animi male usuro, virtutis ministrare materiam. HILDEBERT. *ep. II.*

Aurum non signatum melius rutilat, quam signatum. Nihil a vilibus topis gemmæ differunt, nisi in medium deducantur; scientia quoque distributa suscipit incrementum, et avarum dedignata possessorem, nisi publicetur, elabitur. *Idem ep. I.*

Zelo Domus Dei comeditur, qui omnia per-versa, quæ videt, cupit emendare: et si emendare non potest, tolerat, ac gemit. S. AUG. *sup. Joan.*

Nemo dicat: Admonere non sufficio, adhortari idoneus non sum: quantum potes, exhibe, ne male servatum talentum, quod acceperas, in tormentis pendere cogaris. S. GREG. *hom. VI, in Math.*

In quantum vos profecisse pensatis, etiam vobiscum alios trahite: in via Domini socios habere desiderate: si ad Deum tenditis, curate, ne ad eum soli veniatis. Hinc in Apocalypsi legitur; qui audit, dicat: veni; ut, qui jam in corde vocem superni amoris acceperit, foras etiam vocem exhortationis reddat. Et fortasse panem ut indigenti porrigat, non habet, sed majus est, quod tribuere valeat, qui linguam habet. *Ibid.*

Illi vere Doctores sunt, qui, cum per rigo-

rem disciplinæ Patres sint, per pietatis viscera sanctæ matres esse noverunt: qui labores sanctæ conceptionis tolerant, et proferendos Dei filios intra uterum charitatis portent, in edenda enim prole plus laborant. S. GREG., l. III, in *Job. c. IX.*

Zelum tuum inflamet charitas, informet scientia, firmet constantia. Sit fervidus, sit circumspectus, sit invictus: haud torpentur habeat, nec discretione careat, nec timidus sit. S. BERN. *sup. Cant.*

Perfectus omnis reputabitur, in cujus anima hæc tria congruenter, atque opportune congruere videntur: ut gemere pro se, et exultare in Deo noverit, simul, et utilitibus proximorum potens sit subvenire, placens Deo, cautus sibi, utilis suis. S. BERN., s. LVII, in *Cant.*

Animi acrimonia cum ad pietatem accesserit zelum parit, zelus autem fidei præsidium est. NAZIAN. *orat. XXXII.*

Prima bona agendi ratio est, honestarum commendatio: Laus enim zelum parit; zelus autem virtutem: virtus porro beatitudinem; hæc vero rerum expetendarum culmen est, ad quod omnis viri agitatio tendit. *Ibid.*

Est zelus ad vitam, est zelus ad mortem; ad vitam zelus est divina præcepta servare, et amore nominis ejus custodire mandata, ut fecit Phinees. S. AMBR. in *Ps. CXVII.*

Nemo potest habere zelum Dei, et non habere scientiam Dei. Judæi putantes se zelum Dei habere, sacrilegi exiterunt in Filium Dei, quia non secundum scientiam zelati sunt, quia ignorantes Dei justitiam, propriam (idest quæ hominibus justitia videbatur) studebant implere, cum utique ipso magis justitiæ Dei nempe Christo obedire conveniret. *Orig. in Ep. ad Rom.*

NECESSITAS. — Absque igne quis ignem accendit; et sine charitate quis officia charitatis consummabit? ardeat dilectionis flamma semper in te, quatenus calore tuo proximorum excutiat tepor, imo accrescat amoris incendium, quomodo præteritarum negligentiarum rubigo deleatur. Poteris plane inflammare cæteros, si fueris tu charitate concrematus. S. LAUR. *Just. de Comp.*

Nullum valde magnum potest esse officium, quando nullum in proximos lucrum confertur: quod ostendit, qui totum reddidit talentum, et supplicio affectus est, quoniam id non auxit. Tu igitur, mi Frater, quamvis fame conficiaris, quamvis cinerem comedas,

quamvis semper lacrymis madeas, et nihil cuiquam proficias, nihil magnum facis. S. CHRYS. *ho. XXV, in I. Cor.*

Angeli quoque sine zelo nihil sunt, et substantiæ suæ amittunt prærogativam, nisi eam zeli ardore sustentent. S. AMBR. in *Ps. CXVIII.*

Perditorum animas Deum nostrum de manu vestra scitote requirere, si tantum nefas, in quantum possibilitas exigit, emendare negligitis. S. GREG., l. III, *ep. XXXII.*

Etsi omnem vitam nostram diligentissime compositam, et instructam egerimus, hæc non evitata negligentia, nihil consequemur emolumenti, cum ea talis ac tanta sit, quæ sola in gehennæ profundo possit immergere. Si enim is, qui proximum in eis, quæ ad corpus pertinent, adjuvare noluerit, nulla ratione excusari poterit; verum, etsi virginitatem ipse servaverit, extra sponsi thalamum projicietur is qui, quod multo majus est, omiserit (quippe multo maximum est animarum gubernatio, et regimen) cur non mala omnia perpeti dignissimus existimetur? S. CHRYS., lib. III, *advers. Vit. Vit. Men.*

ÆQUITAS. — Nihil ita gratum Deo, et ita curæ, ut animarum salus; sicut clamat Paulus dicens: *Qui vult omnes homines salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire; et iterum Deus ipse ait: Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur, et vivat; et propter hoc etiam creaturam hanc omnem produxit, et non formavit, non ut pereamus, neque ut supplicis nos torqueat, sed ut salvet, et ab errore liberatis regno frui nobis concedat. Talem igitur habentes Dominum, tam misericordem, tam benignum, tam mansuetum, tum nostræ, tum fratrum nostrorum curam geramus; nam et hoc nostræ salutis argumentum erit, et occasio, si non solum pro nobis ipsis solliciti, sed et proximo utiles facerimus, ipsum ad viam veritatis manu ducentes; et ut sciatis, quantum bonum sit, cum salute nostra, et alios lucrari, audi Prophe-tam ex persona Dei dicentem: Qui educit pretiosum a villi, quasi os meum erit. Quid hoc? qui ab errore ad veritatem, ait, manu duxerit, vel a peccato ad virtutem proximum induxerit, pro villi humano, me imitatur: etenim ipse, cum Deus sit, propter nihil aliud nostram induit carnem, et omnia alia humana sustinuit, et crucem quoque suscepit, nisi ut nos peccato obnoxios a maledicto liberaret. Et hoc quoque Paulus cla-*

mat dicens: *Christus nos redemit a maledicto legis, factus pro nobis maledictum.* Si igitur ipse, qui Deus est ineffabilis essentie, ob misericordiam ineffabilem hæc omnia propter nos, et salutem nostram suscepit; cur non et nos erga fratres justis sumus, agnoscetesque eos ut membra, et eripientes ex Diaboli faucibus in viam virtutis inducimus? S. CHRYS. *hom. III, in Gen.*

Cogita, quamobrem Propheta, quamobrem Apostolus, quamobrem Justi, quamobrem Angeli frequenter missi sunt, quamobrem ipse Primogenitus Filius, ac Verbum Dei advenit. Annon ut homines servaret? annon ut eos errantes reduceret? hoc idem fac agas tu quoque pro viribus tuis, omneque studium, ac sollicitudinem impendas ad reducendum eos, qui aberraverunt. S. CHRYS. *orat. v, advers. Judæos.*

Quomodo quis potest dicere, se diligere Deum, et ejus amorem appetere, qui ejus imaginem videt in sterquilino jacere, et non curat? aut si cogitat, quod Filius Dei pro animabus redimendis mortuus est, et ipse pro animabus mori non cupit? Quomodo credis, te amicitiam Sponsi habere, qui ejus Sponsam ab adulterio non custodis? aut eum festinanter ad Sponsam non reducis. S. BONAV. in *phar. div. amor.*, p. 2, c. 1.

Feci ego cœlum, et terram: eadem facultate dono, ut terram facias cœlum. Accendi ego luminaria, accende tu illis clariora; nam potes his, qui in errore sunt, lumen veritatis accendere. Hominem facere non vales, at justum gratumque Deo potes. Vide, quam te diligam, qui majora tibi faciendi tibi potestatem. S. CHRYS. in *Gen.*

UTILITAS. — Ut anima corpore melior est, ita hi, qui indigentibus pecunias, et facultates suppeditant, majoribus præmiis digni sunt his, qui admonendo, et continue docendo in viam rectam supinos, et desides inducunt, monstrando eis divinarum virtutum fragrantiam, et vitiorum malevolentiam. *Idem ho. III, in Gen.*

Si magnæ mercedis est, a morte eripere carnem quandoque morituram; quanti est meriti a morte animam liberare, in cœlesti Patria sua sine fine victuram? S. GREG., l. XIX, *mor. c. XVI.*

Sæpe una anima, quam lucrati fuimus, potest innumerabilem peccatorum pondus abolere, animæque nostræ pretium in extremo die iudicii fieri. S. CHRYS., *orat. v, advers. Judæos.*

Quid huic (Zelo) poterit æquiparari? quod neque jejunium, neque humi cubationes, neque pervigilia, neque aliud quidquam potest efficere, efficit, fratres, procurata salus. Cogita, quam multa os tuum frequenter peccaverit, et omnino suscipies collapsi curam; nam hoc uno omnem illam maculam delere poteris. Et quid dico delere, facies, ut sit os tuum, sicut os Dei. Quid huic honori possit æquiparari? *Ibid.*

DIGNITAS. — Omnium divinorum divinissimum est cooperari Deo in salutem animarum. S. DION., c. III, de *Cœli Hierarch.*

Etsi ingentes erogaveris pecuniis pauperibus, plus tamen effeceris, si converteris animam. S. CARYS., l. cit.

Majus miraculum est, prædicationis verbo, atque orationis solatio peccatorem convertere, quam carne mortuum suscitare. S. GREG., l. III, *Dial.*, c. XVII.

Nullum omnipotenti Deo tale est sacrificium, quale est zelus animarum; et hoc propter imaginem impressam animabus. S. GREG., *hom. XII, sup. Ezeç.*

Nescio, an majus possit beneficium a Deo conferri, quam ut per ejus obsequium alii consequantur salutem, si tamen homo Deo cooperetur ex charitate. RICH. VICTORINUS, *apud March. in horto Post. tr. IV. Virg. Aaron. lect. I.*

Unusquisque vestrum, in quantum gratiam supernæ aspirationis accepit, si a pravitate proximum revocat, si exhortari ad bene operandum curat, si æternum regnum, vel supplicium erranti denunciat, cum sanctæ denunciationis verba impendit, profecto Angelus existit. S. GREG., *hom. VI, in Evang.*

Hæc perfecta charitatis regula, hic certissimus terminus, hoc supremum omnium cacumen, quærere, quæ communem omnium comprehendant utilitatem, quod ipse Paulus significans addidit: Sicut, et ego Christi. Nihil enim nos potest adeo imitatores Christi facere, ut proximorum cura. S. CARYS., *hom. III, in II. Cor.*

Tam opioso munere ipsa redemptio agitur, ut homo Deum valere videatur. EUSEB., *Enys. ho. VI, de Pasch.*

Ille in charitate Dei est perfectior, qui ad ejus amorem plures convertit, gratissimumque Dei sacrificium zelus est animarum; et sicut Christus graviorem non potest pati persecutionem, quam ut quis verbo, aut exemplo animas suo sanguine liberatas ab ipso avertat, sic gratiorem honorationemque

impendere ei non valemus, quam animas deviantes convertendo ad ipsum. S. AUG., *apud Mansi disc. X, tr. 97, n. 2.*

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI.

QUALITAS. — Passione interdum movemur, et zelum putamus. Parva in aliis reprehendimus, et nostra majora pertransimus. L. II, c. V, § 1.

Habe zelum primo teipsum, et tunc juste zelare poteris et proximum tuum. L. II, § 3, § 1.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA.

QUALITAS. — Christus Dominus adeo zelabat Dei honorem, et salutem animarum, ut aliquando S. Birgitta dixerit: Si adhuc possibile esset, ut ego toties morerer, quot sunt animæ in inferno, ita ut pro qualibet earum talem mortem iterum sustinerem, qualem tunc pro omnibus sustinui, adhuc corpus meum paratum esset subire hæc omnia cum libenti voluntate, et perfectissima charitate. L. VII, *revel.*, c. XIX.

Moses tanto erga populi sibi commissi salutem zelo exarsit, ut dixerit confidenter ad Deum; aut dimitte eis hanc noxam; aut si non facis, dele me de libro, quem scripsisti. Adhuc de Moyse legitur. Num. c. XVII, v. 15. *Iratusque Moyses valde, ait ad Dominum.* (EXOD. XXXII. 31.) Numquid Deus Moysen mitissimum jam declaraverat totius mundi? quomodo igitur nunc dicitur: Iratus valde? respondet Carthusianus: Ista sancti viri iracundia fuit ira per zelum, siquidem divinitatis amore, et vera æquitate repletus, tantam omnipotentis injuriam, et potestatis a Deo collatæ contemptum, amplius ferre nequivit. Intus arsit ignibus amoris, foris accensus est zelo severitatis. DIONYS. CARTH., *apud Mansi disc. VI, n. 2.*

David de seipso testatus est: Tabescere me fecit zelus meus: quia oblitus sum verba tua inimici mei. *Psal. CXVIII, 13.*

S. Paulus adeo diligebat fratres suos, eorumque salutem stitabat, ut optaret anathema esse pro illis. (*Rom. IX.*) Rinc, et alibi dixit: Quis scandalizatur, et ego non uror? quis infirmatur, et ego non infirmor? (*II. Cor. II, 29.*) Et iterum: Per triennium nocte, et die non cessavi cum lacrymis monens unumquemque vestrum. *Act. XX, 31.*

Mathathias quanto zelo erga legem, et

gloriam divinam arserit, (tum verbo) quando dixit: Væ mihi, ut qui natus sum videre contritionem populi mei (tum facto) quando, et vestimenta laceravit, et Judæum idolis immolantem sua manu super aram trucidavit præclare ostendit. I. *Mach. II, v. 7 et 24.*

S. Basilius jam in agone constitutus, petiit vitam adhuc prorogari uno die, ut Judæum, qui promiserat, se fidem Catholicam suscepturum, si Episcopus in sequentem diem superviveret, ovili Christi aggregaret, quem proin cum tota domo ipsemet in Ecclesiam descendens baptizavit, et paulo post reidens in lectum mortuus est. *Spec. Exemp. dist. VIII, ex. 84.*

S. Dunstamus die Ascensionis ad celeste regnum invitatus ab Angelis, renuit venire, ut eo die populum suum verbo Dei pascere posset; sed sabbato sequente mortuus est. *Id. dist. ex. LXXXV, 8.*

M. Joannes de Nivella tanti erat zeli, ut, cum gravissime podagra laboraret, et quoniam medicus trium hebdomadarum spatio eum curare promitteret, noluerit hanc curam suscipere, ne interim animæ per eum liberandæ perirent. *Id. dist. V, ex. LXXXVIII.*

S. Maria Magdalena de Pazzis tam ardentem stitabat salutem animarum, ut, cum aliquando oraret pro illarum conversione, in extasi existens, diceret: Domine, si non facies mihi hanc gratiam, dandi istas animas, quas ego peto, dicam etiam ego, nolle me venire ad gloriam, quam mihi præparasti. Alia vice dixit: Si Deus a me peteret, ut olim petiit a S. Thomas Aquinate, quam mercedem vellem pro meis laboribus, non aliam peterem, quam salutem animarum. *Vit., e. XXXIX.*

S. Theresia, cum legendo vitas Sanctorum incederet in aliquos, qui multas animas rederant ad Deum, magna devotione, et tenerritudine ob eam causam replebatur, dicebatque, hoc se eis magis invidere, quam multa martyria, quæ patiebantur: ideoque maxime æstimabat illos ordines, qui in juvenibus proximis occupantur, legendo vel concionando, vel alio modo. Si aliquis talium ægrotaret, peculiarem pro eo orationem fundebat, ut quamprimum convalesceret, et rediret ad lucra animarum procuranda. Quod si aliquando hujusmodi mori contingeret, etsi non esset ad planctus foeminarum proprias proclivis, tamen magno cum dolore multas profundeabat lacrymas, ob jacturam

anuis in terra, qui tot animas lucrabatur pro cælo; cum tamen audita morte fratris ne unam quidem lacrymulam sparserit. *Vit., l. III, c. XXXV.*

S. Christina mirabilis tanto erga peccatores zelo, et charitate flagrabat, ut pro illis acerbissimas penas, in quibus sine miraculo consistere non poterat, subierit; nam conjiciebat se in ardentibus cibus, volutabat se per spinas acutissimas, abdebat, se in nivem, et glacies, in rotas, quæ aquis circumvolvebantur, se contorquendam dabat, neque tamen pars ulla corpori decedebat, sed majores semper in plagas reservabatur. *Surius XXIII. Junii.*

Aphrates Anachoreta, cum deserta cremo, Antiochiam venisset, et a Valente Imperatore, cur quietem solitudinis reliquisset, quesitas esset? respondit, id se fecisse, eo quod incendium in domo paterna (idest, hæresim in Ecclesia novam) exortum advertisset; non decessisse proinde, ut non et ipse ad incendium hoc extinguendum accederet. *THEOP., l. IV, hist. Eccl., c. XXV.*

De zelo Eliæ dicit Siracides: Surrexit Elias Propheta quasi ignis, et verbum ipsius quasi facula ardens. *Eccl. c. XLIII.*

Modum Nero Tyrannus invenit irritandi, et accendi canes, et feras in furorem, et exinde mittendi in sanctos Martyres: hos nimirum animalium sylvestrium, puta cervorum, et leporum, cooperiebat pelibus, ut harum extrinseca decepti, ac irritati specie, nullo habito respectu, in eos pleno furore iruerent, imo eos dilaniarent, ac devorarent: Zelosus fuit hic Pastor noster, ut morti se traderet, animas nostras redimeret; at ne agnosceretur, nostra se operuit, et vestivit carne, in similitudinem hominum factus, formam servi accipiens: si quidem si cognovissent, numquam Dominum gloriæ crucifixissent. *MANSI, disc. , n. 4.*

Cum quadam die, advenientibus negotiatoribus, multa venalia in foro Romanæ urbis fuissent proposita, multique ad emendum undique confluisissent, contigit et S. Gregorium adhuc monachum præterire, qui cernens inter alia pueros corpore candidos, forma pulcherrimos, vultu venustos, capillumque nitore perspicuos esse venales, interrogavit mercatorem, de qua patria illos attulisset? Ille respondit: De Britannia Insula, cujus incolarum omnium facies simili candore fulgescit. Gregorius dixit: Christiani sunt iidem insulani, an adhuc pagani

tenentur erroribus? Mercator respondit: Non sunt Christiani. Tunc Gregorius graver ingemiscens: Heu! pro dolor! quam splendidas facies principes tenebrarum nunc possidet! Tunc ad Benedictum Pontificem accedens, summis ab illo precibus obtinuit, ad Insulam illam ut mitteretur, ad eripendas e Dæmonis potestate pretiosissimas animas. *Idem disc.* VIII, n. 14, *ex. actis Mediol.*

Quam ardentem S. Carolus Borromæus zelum conceperit, testatur Joannes Rho, dum scribit, eum sex Provincialia Concilia Episcoporum coegisse, undecies Synodum Dioeceseos vocasse, eundem per aspera montium etiam diffusum, et summo quidem labore, pluries lustrasse, Cleri, ac populi mores lapsos castigasse, publicatis libellis, ac voce continuam morum censuram egisse, Religiones, ac Sacra instaurasse, nulli hominum, aut sacerdotum ordini defuisse unquam: hoc ejus fuit, qui summum deus summo labore consequendum putaret: quæ omnia tamen ut diligenter daret perfecta, minima sui cura ætatem mediam laboribus abruptit. *JOAN. RHO.*, l. I, c. XLII, n. 2.

Pium V. Pontificem Maximum, jam senem, ac valetudinarium, non ideo tamen sibi parentem, sed rebus cognoscendis agendisque intentum, ut sibi parceret, atque a tantis laboribus vacationem aliquam daret, quum medici, ac familiares urgerent, quasi ejus violaretur charitas, egregie iratus respondisse fertur: Ego vero alienis, non meis commodis curandis huic admotus sum vigilie; una mihi cura, ut omni officiorum genere conscientie satisfaciatur: valetudinem, ac vitam in postremis habere Pontificem decet. *Ibid.* n. 2.

S. Thomas Villanovanus Archiep. Valentini summarium habuit totius Dioecesis, ut, quid ubique sanum, ac validum, quid ubique ægrum, atque invalidum, nosset; habebat criminorum omnium nomina in schedis, suas in classes digesta, salubribus ubique adnotatis remediis, quibus facile sanarentur; ceterum eum toti Dioecesi nominatim cognoscendæ (quod ex Evangelica formula Pastori pernecessarium esse conjiciebat), impares hominis unius, quantumvis navi, atque industrii, essent vigilie, vehementius per litteras egit cum Carolo Cesare, ut e re ditibus Valentini Sacerdotii, partem alternam novo Episcopo curaret a Pontifice designari, quo in duas ea divisa provincia,

proprias oves uterque Pastor facilius ad optima pascua posset educere; non enim pascerere posse videtur, qui non agnoscit. *Ibid.* n. 3.

Joannis Ribere Archiepiscopi Valentini tanta fuit docendorum populorum sollicitudo, ut, quia absentibus concionando adesse non poterat, Pastoris tamen vocem a suis oculis, quæ illum lubentissime sequebatur, desiderari sæpius nollet. Itaque veterum more scribere aggressus, jussitque in conventibus, quas dederat, solemnioribus Festis Epistolas recitari, et sic infinitas populis attulit commoditates. Sed nunquam ad pastorale deus magis animus erexit, quam cum post mollissimas artes, quibus Mauriscos sanare diu multumque, sed casso labore, conatus, ut Lyciscarum genus illud rabidum, ipsaque dissimulatione ferum, Hispania lota pellere-tur, agendo, rogando, monendo tandem evicit. Intelligebat enim, male ovis cum luporum progentie convenire. *Ibid.* n. 7.

Guilielmus Sirletus, Cardinalis sancti Marci, Episcopus creatus, cum reliquis omnibus, quæ Episcopum decent, commissum sibi gregem officis regere, tum quotidiano Dei verbi pabulo, antiquorum Patrum imitationem, pasceri instituit, memor, non ideo a Sacerdotis labii scientiam divinarum legum custodiri, ut silentio obruant, sed ut sanam incorruptamque promant. Demum, quod pro omni laude sit, tantus in hoc munere administrando Sirletus fuit, ut eum magistri loco habere, ejusque facta imitari se Carolus Borromæus gloriaretur. *Ibid.* n. 8.

Alexius Menesius Archiepiscopus Goanus desertissimas Christianorum reliquias, in asperissimis montibus adhuc perdurantes, invisere, ac perlustrare non dubitavit. Thomæi primo fidei conditore Apostolo vocatur, gens veteris religionis lenacissima, quippe quæ, vicinis regnis ad idola revolutis, una totius Indię se Christianam hucusque sit professa; verum corrupto a Nestorio, ac Macedonio oriente, et ipsi errorum eadem peste afflata, constantiaque in pertinaciam abeunte, obstinatissime retinentes, eripi sibi superstitionem passuri non videbantur. Doluit tantas subditæ sibi gentis clades Menesio, et quamquam ingentibus vitæ periculis denunciatis, semel iterumque a Proregibus Goa sit detentus, ire tamen perseveravit, aditque intrepidus, contemptis insidiis, quæ in illius caput fuerunt comparatæ, superatisque montibus, et perfidiæ antesignano Archidiacono

facessere jussu, parcesias lustravit, errores dedecuit, ritus, ac caeremonias, quibus depravatisimis utebantur, ad Catholicam amissim exegit, ac solemniter Christianam militiam oleo consignatis confirmatisque populis, de manibus animorum magno Pastori Christo optatissimum erexit trophæum. *Ibid.* n. 9.

S. Thomas Archiepiscopus Cantuariensis, quicquid sanctum, quicquid honestum et justum esset, et fecit et docuit: iis contraria prorsus rejectit et propudiat. Ab ipsa mox ordinatione sua tantus in eo extilit amor et devotio erga Deum, tantus justitiæ zelus, ut nulli quantacunque dignitate is esset, parceret, si quid contra justitiam attentasset. Sed neque Regis voluntatem ulla in re obsequi voluit, neque ut id vellet, ullis vel minis vel blanditiis adduci potuit. *In vita ejus apud Eduard.*, c. IV, sur. IX, Decem.

Leo Imperator furens contra rectam fidem, sacrosanctam Salvatoris imaginem super portam æneam publice expositam, e loco eminenti deiciendam præcepit: (Rei autem gestæ historia in Actis S. Stephani Martyris junioris, apud Joannem Damascenum positæ sic enarratur): Cum autem ad hoc facinus perpetrandum missis satelles imposita jam scala, conscenderet, divino zelo incense mulieres, præclarissimum ac generosissimum virtutis specimen edentes, arreptam manibus scalam in terram dejiciunt, unaque eum, qui hoc facinus aggrediebatur, præcipitem agunt, qui statim ad hoc præstitit: hanc mercedem tulit, ut vita orbaretur. Eadem illæ mulieres, ejecto sancto Germano Patriarcha, cum hæreticus in ejus locum subrogatus esset, zelo divino flagrantibus, contempto pudore, cursu effuso in Ecclesiam feruntur, atque impium Patriarcham, qui tum illic erat, lapidibus incessunt mercenarium non Pastorem, lupum atque Ecclesiasticarum sanctionum proditorem appellantes: Ille autem pudore et multum correptus, confestim ad Imperatorem confugit, eique quod factum fuerat narrat, atque ad mulierum coedem eum extimulat. Mox igitur gladio necantur ac pro pietatis præmio mortem ferunt. *ZONAR. in Leone Baron.* l. IX, *Annal. Dom.* 726. 12.

In civitate, cui Negræ nomen est, egregium virilis animi et zeli divini specimen edidit quidam puer Martyr mulierculæ unius ex eis, quæ ad pyram accensam rapiebantur pro Christo filius. Hunc eteni m teneru m ad-

huc Tyrannus retinens distrahere a matre conabatur, demulcens illum, et quicquid ad animum adolescentuli alliciendum faceret, objiciens. Ibi vero puer matrem aspiciens femur Tyranni momordit, et ad illam procurrit, atque ita una cum matre sacrificio suave olens ad Deum est transmissus. *NICEPH. CALLIST.*, l. XVII, *hist. Eccl.*, c. vi.

Admirabilis fuit Eleazari pro sua religione constantia atque zelus; maluit enim gravissimæ mortis supplicio affici, quam quicquam contra legem moliri, carnes porcinas edere, aut saltem se comedisse dissimulare. *II. Maccab.*, c. vi.

UTILITAS. — Cum Moyses advertens, populum suum pro Deo vitulum adorasse, dixisset: Si quis est Domini, jungatur mihi, ponat vir gladium suum super femur suum, et occidat unusquisque fratrem, et amicum, et proximum suum; et ideo filii Levi mandato parentes cum viginti tria millia hominum occidissent, a Moysæ audierunt: Consecrasti hodie manus vestras Domino, unusquisque in filio, et fratre suo, ut detur vobis benedictio. *Exod.* XXXII, 16.

Phinees Eleazari filius, et Aaronis nepos, quia zelo Dei commotus virum Israelitam, et scortum Madiantidem gladio perfodit, non modo iram Dei a filiis Israel avertit, sed etiam ejusdem jussu audire meruit: Ecce ego do ei pacem fœderis mei, et erit tam ipsi, quam semini ejus, pactum Sacerdotii sempiternum, quia zelatus est pro Deo suo, et expiavit scelus filiorum Israel. *Num.* XXV, v. 6.

S. Chrysostomus, quia viderat, Basilium amicum suum, ut quemdam in judicio periclitantem liberaret, etiam non rogatum in media pericula se conjeceisse, aliisque factum ejus improbantibus dixisse: Ego aliter amare non didici: conjecturam inde accepit, eum oves Christi non aliter amaturum, quam amicum dilexerat; ideoque ad Episcopatum suscipiendum induxit. *L. II, de Sacerdot.*

Cum quidam Monachus ad sæculum, et lupanar libidinis causa se contulisset, alius Monachus ipsum ex zelo secutus, et e lupanari redeuntem amice complexus, ut saltem perpetrato peccato ad eremum rediret, rogavit. Illo vero nihilominus in peccato persistente, mausit et ipse in civitate, et manibus laborans, laboris sui fructum tandem ei obtulit ipse jejunans, donec tandem tanta charitate permotus alter, ipsum in eremum secutus est. *Pratum spirit.* x.

Amphilochius Iconii Episcopus, cum Imperator Theodosius Arianos Divinitatem Filii negantes, ut ipse petierat, ex urbe ejicere nollet, accedens ad aulam cum aliis Episcopis, his Arcadio filio recenter Imperatori designato honorem gratulantibus, solus gratulari noluit; cumque id pater Theodosius egre ferret, et expelli eum juberet dixit: Siccine Imperator, tu graviter fers contemptum filii tui? Revoca ergo in mentem, odisse et Deum eos, qui per blasphemiam honoris aliquid adimunt unigenito Filio. Quo audito Imperator senis prudentiam miratus, mox omnes Arianos urbe expelli jussit. THEOD., l. V, c. XVI.

De S. Antonio, S. Athanasius sic scripsit: Sermo ejus sale conditus consolabatur maestos, docebat inscios, concordabat iratos, omnibus suadebat, nihil amori Christi anteponendum, proponebatque ante oculos honorum magnitudinem futurorum, et Dei elementiam, et beneficia retexebat inducta. Deinde effectus hujus zelus recensens pergit: Quis non tristitiam apud Antonium mutavit in gaudium? quis non iram vertit in pacem? quis orbitatis luctum non ad ejus temperavit aspectum? quis non morore paupertatis, quo premebatur, abjecto, statim et divitum desepit opulentias, et in sua letatus est paupertate? quis post lassitudinem Monachus non ejus est adjutus hortatu? quis adolescentis ætatis accensus ardoribus non ex ejus admonitu pudicitia amator fuit? quis vexatus a Diabolo sine medela redit? quis ininito cogitationibus distractus, cœca tempestate sopita, sereno non egressus est animo? *In vita.*

JUCUNDITAS. — Cum S. Franciscus animarum salutem viscosa pietate appeteret, et fervida æmulatione zelaret, suavissimis dicebat se repleri odoribus, et quasi unguento pretioso deliniri. Cum Sanctorum Fratrum per orbem distantium odorifera fama multos audiret ad viam veritatis induci, ex talium auditu exultabat in spiritu. Benedictionibus omni acceptione dignissimis Fratres illos accumulans, qui verbo, et opere ad Christi amorem inducerent peccatores. *Vita, c. VIII.*

S. Catharina Senensis, cum Deus aliquando animæ in gratia existentis pulchritudinem ei ostendisset, tanto internæ lætitiæ sensu perfundebaratur, ut continere se non posset, quin terram oscularetur calcatam ab iis, qui verbo Dei animas a peccatis ad

pulchritudinem gratiæ divinæ reducant. SCURUS XXX. April.

S. Theresia tam jucundum erat, salutem animarum quocumque tandem modo procurare, ut diceret: Quale mihi damnum, aut cur conqueri debeo, licet usque ad diem judicii pœnas purgatorii sustinere mihi oporteat, modo per illud consequar, quod anima una salvetur, quanto ergo magis, si agatur de plurium animarum lacro, id vereri nequaquam deberem. *Ap. March. tr. IV. Virg. Aaron, lect. I.*

EXEMPLA DOMESTICA.

QUALITAS. — S. Ignatius quanto zelo gloriæ divinæ arserit, vel eo satis prodidit, quod in solis Constitutionibus decantatis his, et quadragies ejusdem mentionem fecerit; et præterea in ore assiduo habuerit verba hæc: *Omnia ad majorem Dei gloriam.* Quantum vero erga proximi salutem zelum conceperit, vel sola ab eo instituta Societas satis confirmat, utpote cui non solum pro primario fine salutem propriam (qui ipsi cum aliis Religionibus communis est) sed etiam alienam pro altero partiali fine adjunxit, qui finis ipsi soli proprius est. Eundem confirmant Collegium Germanicum, Domus Catechumenorum pro Judæis ad fidem conversis alendis, Cœnobium male nuptarum, Exercitiorum spiritualium, et Sacramentorum introducta frequentatio. LANOZ., *opusc. XIII, n. 337.*

S. Franciscus Xaverius adeo ferventer habebat zelum procurandæ aliene salutis, ut ei innatus videretur. Huc ille toto impetu ferri, in hoc totus esse, hoc omnibus expectere votis, in hoc maxime acquiescere, ut Christo aggregaret quamplurimos. Nec minor quærendi novos greges, quam partes instituendi cura, erat. Quippe ita eos præceptis, atque institutis instruere erat solitus, ut externi Pastoris opera non magnopere indigerent, nec rerum ad Christianos spectantium scientia ipsis cederent Europæis. Ubique confessionibus audiendis, reconciliandis dissidentibus, ægris sublevandis, cæterisque pietatis officiis dabat operam, adeo cibi, ac potionis oblitus, ut sæpe biduum triduumve traduceret jejunos: sentire eum talibus ministeriis, divinoque obsequio pasci. Hinc non contentus ad Indos, et Japonæ suam charitatem extendisse, ipsa etiam Sinarum claustra, severissimis licet legibus, et custo-

diis firmata, penetrare, cum aperto capitis periculo tentabat. *Vit. l. VI, c. x.*

S. Franciscus Borgia, cum Jacobus Laynes nomina eorum, qui vel ad Indos mitti, vel in Europa prima elementa pueros docere cuperent, ad se perscribi jussisset, etsi legibus istis solatus ipse tunc esset, sua tamen manu scripsit optare se pro Christi nomine apud Indos sanguinem fundere, caputque periculis amore proximi obijcere. Orare itaque, bona illius venia liceret in eam expeditionem proficisci, precibusque ad Deum fuis, hanc illi voluntatem promoveret. *Vit. l. IV, c. VII.*

P. Jacobus Laynes Brixiam urbem jam Lutherizantem suis concionibus adeo in fide Catholica stabilivit, ut amplius mille ex Auditoribus se offerrent, pro fide Catholica jugulum daturi.

P. Petrus Faber etsi frequenter ad populum dicebat, tamen omnem vim suam in privatis colloquiis ponebat, et vero etiam præcipua in his gratia pollebat. Totam Coloniam suis concionibus, orationibus, et colloquiis ab hæresi defendit. Sapientissimum quemque, et aptissimum, cujus perspecta progressio, et auctoritas plurimum profectura ad Dei gloriam, et salutem animarum videbatur, ad usitata Societatis exercitia blande, ac prudenter alliciebat, tantamque sibi in iis tradenti auctoritatem famamque conciliaret, ut ei spiritaliter se informandos multi Religiosi, Episcopi, Doctores traderent. (*Vit. l. II, c. XIX.*) Nullas prætermittebat occasiones ferendæ pietatis. Indagabat vias omnes omnibus consulendi, et quocumque ingrediebatur, omnem sermonis occasionem intenta mente captabat. Bellissimum dicebat esse, et nostri Ordini proprium, relinquere in omnibus domibus et hospitibus vestigium aliquod sanctitatis. Ubique colligendum, cum debitoribus simus omnibus, et ubique nos spectet Deus, cujus famulos et administratos nos esse voluit. *Hist. Soc. l. III, c. XXXIX.*

P. Nicolaus Bobadilla in Castris Cæsaris, etsi ipse laboraret peste, tamque debilis esset, ut vix vestigio hæreret, nihil tamen de labore remisit, sed ægris in Nosocomio diu noctuque adstitit. *Ibid. p. I, l. IX, n. 36.*

P. Andreas Oviedo Rector Gaudiensis, uno eodemque tempore exercitia spiritualia quatuordecim personis tradebat. *Ibid. n. 71.*

P. Gaspar Barzæus, ubi ad locum quem-

dam pervenit, æstuans adhuc ex itinere, concionem advocabat, et perorabat. Conciones suas faciebat vel apud ægrotos, vel inter coquendum pro infirmis, vel dum mortuorum corpora pro sepultura consuebat. *Hist. Sacr. p. I, l. VIII, n. 84 et 106.*

P. Christophorus Mendosa sæpe noctu mapalia obibat, ut, quos interitua pendendis gregibus occupatos erudire non poterat, noctu instrueret. *Ibid. l. IX, n. 33.*

P. Antonius Chriminalis totam Comorien-sium oram, ducenta amplius passuum milia, pede nudo, singulis mensibus visitabat, omnibus omnia factus. *Ibid. n. 113.*

P. Nunnus Riberius cum per absumptas ob propinatum venenum vires ingredi non posset, gestari ab aliis per Christianorum loca voluit, et S. Joannem Apostolum imitatus, piorum inter manus consuebat Ecclesiam, et saluberrimis monitis, tum universum, tum singulos confirmabat. *Ibid. n. 123.*

P. Vincentius Rodericus cum anno 1533, in Brasilia Catechumenum brevi a Barbaris devorandum baptizare non posset, eique aqua negaretur, a fœmina casu transeunte, et in cucurbita aquam ferente, haustum aquæ petit, et interea strophium aqua intingit, eoque super maclandum expresso, prolataque forma hominem baptizat. *Ibid. l. XIII, n. 40.*

P. Andreas Ortiz tanto zelo ardebat, ut, cum Ethnicis convertendis sibi viam oculos cerneret, mox ægritudine occupatus, præ zeli, et mororis magnitudine animam exhalavit. *Litteræ Parvane.*

P. Joannes de Montoja tanti erat zeli, ut septuaginta annorum senex duo Indica idiomata addiceret, et longissima itinera ærumnis plenissima susciperet; quo factum est, ut, cum amplius centum laucas in Indicis missionibus pede confecisset, plantæ ei putreficerent, et crura fœde sanciantur, per montes enim et rupes nunquam antea visa, nec humano pede calcatas peregrinabatur, et flumina trajiciebat rapacissima, magna cibi et potus inopia vexatus, et ob itinerum asperitatem vehementer afflictus. Omnis ejus consuetudo cum plebeis hominibus erat, et Indos proceres suos, Comites, ac Marchiones appellabat. *SYLL. PERUAN. Prov. 30 Novembr. 1590.*

P. Ludovicus de Ponte tam ardente zelo erat accensus, ut scripsit in suo libello:

Si ad peccatorum conversionem necessarium sit, me in perpetuum ardere in flammis inferni sine peccato, me offero, Deus, ad has flammis. Alias dixit Filiae cuidam spirituali, se tantam curam habere promovendi omnes, qui secum agunt, ut, nihil sit in mundo, quod etiam pro quolibet ex'guo eorum profectu facere paratus non sit. Eodem hominum Deo adducendorum studio incitatus, efflictim professionem Indicam expetiit, quae cum non concederetur, totum se quorumbet in Europa juvenum curis addixit, nulla neque injuria, neque infirmitate, neque incommodo suo absteritus. *Vita* l. II, c. v.

Joannes Berchmannus eo cogitationes suas omnes vertebat, ut ad omnes res, etiamsi forte numquam profuturas, idoneum se redderet, ratus, debere unumquemque Societatis hominem habere pectus amplum, capaxque vel dimidiati mundi; quare nulli parceret studio aut labori ad res omnes, linguas, disciplinas, scientias perdiscendas. (*Vita* p. I, f. cxxiv.) Quotidie orabat in saero, ut ardere posset zelo salutis proximi. Optabat, et vivere et mori in castris, adjuvando milites pro fide certantes, quasi miles, et antesignanus Christi. p. IV, f. cccxix, f. cccxxiii.

UTILITAS. — P. Organtinus Soldus Reclor Macerataensis tanto desiderio multis annis tenebatur Indos convertendi, ut, cum ex morbo jam morti appropinquaret, et litteras a Patre Generali acciperet, quibus facultas ei dabatur in Indiam proficiscendi, confestim sanus surrexit, et in Indiam abiit. *Manuscripta Ingolsta d. c. 1, de char. prox.* n. 118.

P. Cornelius Vishavaeus Messanae anno 1532, tot virginibus persuasit virginitatem, ut vulgo diceretur, vix in ea urbe reperiri virginem, et viduam, quam non ille Deo, si in ejus forte manus incideret, consecraret. Cujus periculum facturae tres virgines, quamprimum illi confessae sunt, propositum servandi virginitatem conceperunt. *Hist. Sac.* l. XII, n. 38.

P. Matthaeus Franciscus Cyprianns de Catalonia febri ardente laborans, cum ad tribunal Judicis per visionem vocatus esset eique sua gloria ostenderetur, et optio daretur ea fruendi, vel ad terras redeundi, respondit: Si meae voluptati servire cogito, manere volupe est; si vero tuae, o Deus, cooperari gloriae, redire in vitam cupio, etsi

non absque periculo salutis propriae, esto unam tantum animam lucraturus sim. Jusus est ergo redire, simulque ei significavit Deus, navim, qua veheretur, propter scelera vectorum perituram, ipsum vero cositus demissa nube velut throno Goam usque deferendum, et tum in Japoniam migraturum, ibique portas Japonis Xogoni huensque persecutione oclusas aperturum. Postea tamen navis servata est ob vectorum poenitentiam, ob unius maxime, qui B. Virginis imaginem pugione transfodere volebat, quam tamen leviter tantum perstrictam Angeli in caelum tulerunt, ubi ea P. Matthaeo data, eadem obices Japonis perforato, quae, illa ostensa, dictum scelestum primo crimen subitientem convicit, et ad poenitentiam adduxit. *RELAT. missa a Patriar. Aethiop.*

JUCUNDITAS. — P. Henricus Henricius affirmabat, tantam in mediis pro animarum salute laboribus copiam esse divinarum consolationum, ut quis vellet his laboribus perpetuo frangi, quam subito in caelum rapi. *Hist. Soc.* p. I, l. VIII, n. 133.

In sede Juliensi Provinciae Peruanae nostri omnes terreno solatio carebant, licet summos labores in animarum salutem exhauserint; sed tamen eorum animi tam incredibili voluptate profundeabantur, ut illa sedes laetitiae domicilium a nostris fuerit appellata. *Annua Peruana.* 1603.

EXEMPLA PROFANA.

Plato laudando quotidie virtutem, et vitia condemnando, casusque Civitatum hac peste eversarum enumerando, tantopere auditores ad vitiorum, luxuriae praesertim, detestationem permovit, ut aliquos ex his conversos esse incredibile videretur. *JUSTINUS*, l. XXX, *hist.*

Socrates assiduo doctrinas suas morales philosophicis suis quaestionibus immisceans, plurimos a pravis institutis ad saniora consilia virtutesque adduxit, ut Plutarchus testatur. *Lib. Janseni sit Resp. gerenda.*

Epietetus in omnibus suis colloquiis nihil aliud propositum habebat, quam ut animos audientium ad optima quaeque expetenda incitaret. *ARRIANUS, de doctr. Epiet.*

Metellus Pontifex per medias flammis Vestali aede fortuito igne flagrante, irrumpeus, Palladium incendio subtraxit, visumque amisit; quamobrem tanto in honore habitus est a Romanis, ut curru in curiam

veheretur, qui honor nulli ejus Ordinis ad id tempus contigerat. *PLINIUS*, l. VII, c. XLIII.

Judaei, quando Caius Imperator Jovis simulacrum in templo Jerosolymitano poni jusserat, adeo id senserunt, ut cadere potius uribus, et omnibus possessionibus suis malent, quam eam abominationem cernere. Unde dicebant: Id si non impetramus, necandos nos praebemus, ne videamus vivi, quod est morte gravius. *PHIL. lib. de Legat. ad Caium.*

SIMILITUDINES.

QUALITAS. — Sicut aquarum venae, etsi nullus aquatum veniat, manant tamen; et fontes, quamvis hauriat nemo, tamen scatebras emittunt; et mercatores in tabernis sedent, etsi nullus merces empturus accedat; ita verus zelator gloriae divinae, et salutis animarum conatum omnem in iis promovendis adhibet, etiamsi modicus fructus sequatur. *S. CHRYS. l. III, de Lazaro.*

Sicut coquus, dum cibum aliis preparat, bene collocatum laborem suum putat, etiamsi ille statim, et quasi momento absumatur; ita et operarium pigere non debet laboris, quem in cibis spiritualibus preparandis adhibet, licet forte illius laboris fructus brevi tempore sit duraturus. (*Anonym.*) Certe S. Ignatius dicere solebat, se omnem laborem, et sumptum, quem in domo pro conversis mulieribus impudicis aedificanda impenderat, optime collocatum putaturum, si unica tantum nocte a peccato illae abstinerent. *Vit. ad l. III, Vit. c. IX.*

Sicut concha prius seipsam explet, et perficit, et postea primum, quod superest, aliis distribuit; ita qui curam aliorum suscepit, prius seipsam perficere, et donis spiritualibus replere, et tum primum ad similia dona aliis procuranda descendere debet; benigna enim prudensque charitas affluere consuevit, non effluere. *S. BERN. s. XVIII, sup. Cant.*

Sicut manus non cessamus lavare propterea, quod sciamus, mox iterum sordidas reddendas; ita non statim a peccatoris cura abstinendum, quod sciamus denno lapsurum. *Jo. GERAS. in tract. de parvul. ad Christum trah.*

Sicut herba quaelibet nascendo prius a terra producitur, aura, et aestibus tangitur, sole, ac pluvii nutritur, et tum demum ad

preferendum sui seminis materiam aperitur; ita, qui curam animarum suscipiunt, ad exteriora officia provehi non debent, nisi per humilitatem diutius in mundi contemptu, et virtute solidentur. *S. GREG. l. II, moral. c. cxxviii.*

Sicut ingenuo filio patrem suum efflictim amanti nihil potest esse dulcius, quam si patrem in summo honoris gradu collocatum videat; nihil item gravius, quam si quapiam injuria, quam sua graviorem censet, affici videat, ita quem sincerus Dei zelus habet, ejus in omne vulgus augendae gloriae cupiditate flagrat, unoque affligitur, si vel minimam illi per peccatum injuriam irrogari advertat. *RODRIG. p. III, c. x.*

Sicut gallina ex amore pullorum sic infirmatur, ut etsi pulli non sequantur, matrem ex alis demissis, et voce rauca, intelligas; ita qui sincere salutem animarum desiderat, in omni actione sua tale desiderium prodit, volens congregare, et fovere animas, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas. *S. AUG. tr. xi, sup. Joan. iv.*

Sicut ministri medicorum, quo erga dominos suos benevolentia majore afficiuntur, eo plurimis verbis in solandis aegris utuntur, eoque sollicitius, et curiosius circa eorum satagunt; sic Pastores animarum, quo Deum impensius diligunt, tanto majorem illarum animarum curam gerunt. *S. CHRYS. ser. II, de prov. Dei.*

NECESSITAS. — Sicut aurum facile reperitur, margaritae vero, et gemmae pretiosae non item; sic multos quidem reperias sui, paucos autem animarum sinceros amatores, et zelatores. *S. MACAR. hom. cxxxviii.*

Sicut qui caeco equo insidet, licet generosissimo, gravissimo seipsam periculo exponit, maxime si per confragosa exitiumque miancia loca iter faciendum sit; ita qui ardentissimum quantumvis zelum concepit, nisi rationis, et discretionis dietamine eum dirigat, seipsam, et alios perdet. *THEOPHIL. BERNARDINUS, de persev. l. VIII, c. vii.*

EGUITAS. — Sicut is, qui seiret templo alicuius flammam materiam jam subditam esse, omnibus viribus eam subtrahere, incendiumque impedire conaretur; ita qui homini, velut gratissimo Dei templo, peccatum, quod est materia summi aeternique incendii, occulte jam subditum videt, omnem merito laborem, et conatum adhibet, ut id subtrahendo templum hoc ab interitu praeservet. *Anonym.*

Sicut is, qui omnes totius mundi morbos ab hominibus auferre possit, utique beatum se crederet, nullique labori ad effectum hunc obtinendum parceret; ita multo magis laborandum est, ut peccatum, vel unicum ab anima proximi auferamus, cum tale peccatum omnibus mundi morbis sit gravius. *Idem.*

UTILITAS. — Sicut is, qui filium, aut sponsam Regis charissimam ex igne, in quem jam jamque cadebat, eriperet, non levem haud dubie gratiam præmii a Rege acciperet; ita non minorem apud Deum gratiam, et mercedem obtinebit, qui animas Deo dilectissimas ab æterno interitu liberaverit. *Idem.*

Sicut is, qui faceret, ut Legatio Principis, quam maximis ille impensis adornarat, in qua salus totius Reipublicæ verteretur, felicem successum sortiretur, gratissimum utique obsequium præstaret, nec vile præmii expectaret; ita qui facit, ut Christi Incarnatio, et Passio fructum, ob quem facta sunt, obtineant, rem sane gratissimam Deo summaque mercede dignissimam præstabit. *Ibidem.*

Sicut nutrices, dum Regis filiis lac præbent, nihil deperdunt, sed potius plurimum lucrantur, dum, et onere lactis plurantur, et simul e Regia cibos, et alimenta accipere merentur; ita et Curator animarum, dum proximis alimenta salutis ministrat, non solum onere quod ipsi talenta sua, si ea utiliter non impenderet, causarent, levatur; sed insuper a suprema coeli aula cibos spiritalis animæ suæ, aliaque necessaria, accipere meretur. *Rodrig. p. 3, tr. 1, c. vi.*

Sicut puteus, quo crebrius ex eo aqua hauritur, tanto limpidiore efficitur; et gladius scindendo acuitur; ita, quo ferventius quis se animarum salutem impendit, tanto magis in eo propriæ perfectionis studium atque protectus augetur. *Ibid.*

Sicut tanta vis est ignis, ut, quidquid tangit, in se convertat, si quidem dispositum sit: sin autem, disponat; ita quem zelus honoris divini invaserit, hoc ipso etiam alios incendere, sibi que assimilare conabitur. Hinc S. Paulus dixit: Opto omnes, qui audiunt hodie, fieri tales, qualis et ego sum. *Idem c. xi.*

Sicut malignus suavor peccati, etiamsi non persuaserit, merito deceptionis poenam incurrit; ita fidelis Justitiæ Prædicator, etiamsi ab hominibus respuatur, absit, ut

apud Deum officii mercede fraudetur. S. Aug. l. 1. *contra Crescon. c. v.*

Sicut ad succensam ollam muscæ non appropinquant: si vero tepida fuerit, insident in eam, et faciunt vermes: ita et succensum ignem Divini Spiritus Dæmones fugiunt: tepidum vero illudunt, et insequuntur. *Abbas Pismenius in Vitis PP. l. VII, c. XXXIX.*

Sicut prunæ lucem proxime emittunt, lampades vero splendorem longius fundunt; sic qui virtute, et sapientia sunt præditi, et charitate inflammati, non solum propinquos, sed etiam longe distantes illustrent doctrina, et vitæ sanctimoniam. *Staplet. t. I, in Dom. III, post Pent.*

DIGNITAS. — Sicut Reges non nisi eos Provinciarum Gubernatores constituunt, quos sibi fidelissimos, et honoris regii studiosissimos arbitrantur, ideoque, quantum fieri potest, sanguine conjunctissimos perficiunt; ita et Deus non nisi eos, quos per virtutem, et zelum aptissimos dignissimosque noverit, ad animarum curam eligit, aut optat. *Ib. t. II, in Dom. II, post Pascha.*

Sicut quo altius est officium, cui quis præficitur in aula, tanto honoratior Principique, cui servit dignitate propinquier censetur; ita cum omnium divinarum divinisimum sit, cooperari Deo in salute animarum, merito suprema quoque dignitate præditi reputantur ii, quibus ejusmodi commissum est. S. DIONOS. c. III, de *col. Hierarch.*

MOTIVA.

Quia hunc zelum ipsa Gloria Dei meretur; cum enim hæc pluris facienda sit, quam omnium hominum salus, imo quam ipsa humanitatis Christi vita; æquissimum utique est, ut non minorem laborem, ac conatum in ista, quam in salute hominum omnium, et Angelorum promovenda impendamus.

Quia Christo nihil gratius est, quam si animæ ab ipso redemptæ ab æterno exitu liberentur; nam, ut S. Maria Magdalena de Pazzis in raptu quodam vidit, ad Christi Crucem transfixa similitudinem animæ transfigitur cor, quando percussa vulneris amore, anxio desiderio desiderat, ut omnes creaturæ convertantur ad Deum. Et sicut Verbum misit Spiritus S. sic illum certo quodam modo mittit anima cum Verbo, quando cum aspiratione atrahendo illum ad se, illum deinde infundit per spiritualem communicationem,

et admonitionem in alias creaturas, quæ sunt aptæ ad eum recipiendum. (*Vita p. 3, § 8.*) Hinc et S. Birgitta quondam dixit: O amici, sic tenere diligo oves istas, ut, si possibile esset, adhuc propter quamvis earum, speciali morte, qualem in cruce semel pro omnibus passus sum, mori, magis eas redimere, quam eis, carere, vellem. L. I, *rev. c. xxx.*

Quia ipsa Animarum præstantia hunc zelum exigit; quam breviter indicavit B. Albertus Magnus ex S. Bernardo, dum dixit: Heu quod tam parum attendimus animæ nobilitatem, qua præsentem corpus vivit; cujus absentia probat, quid ejus præsentia confutit: quam Deus tanti æstimavit, ut Unigenitum suum pro ea daret: quam Diabolus tanti reputavit, ut pro ea totum mundum offerret. *In paradiso anim. xxvi.*

Quia Vocacionis beneficium ardentem ejusmodi zelum suo vendicat: cum enim duo talenta animarum curatoribus commiserit Deus, scilicet gratiam, aliaque media ad suam, et proximi salutem procurandam conductentia; an non æquissimum est, utrumque pari fidelitate, ac sollicitudine expandatur?

Quia præmii ejusmodi zelo promissum invitat: Quæ enim, ut recte Vener. Beda observat, gratia sublimior, et crebra animarum acquisitio gaudium Patris celestis semper augere. (*Apud March. in Virga Aaronis lect. I, tr. iv.*) Certe bonus Pastor, teste S. Chrys. et talis quidem, qualem Christus vult, cum innumeris Martyribus potest componi, siquidem Martyr semel propter ipsum moritur, hic vero millies propter gregem. *Hom. xxix, in epist. ad Rom.*

Quia gratitudo talem a nobis zelum exigit: nobis enim post remissa tot peccata dixit Christus, quod olim Dæmoniaco a Dæmone liberato dixit: Redi in domum tuam, et narra, quanta tibi fecit Deus; idque non verbo dumtaxat, sed ipso facto, ut, quemadmodum tu ex misero mundi, et peccatorum statu extractus es per misericordiam Dei; ita et tu per misericordiam tuam alios e simili statu extrahere coneris. *LUC. VIII, 39.*

Quia ipse proximus, velut creditor, quasi titulo justitiæ zelum talem requirit: nam, ut Joannes Avila sapienter discurret, Deus se erga nos gerit ad modum alicujus, qui alte-

ri magnam pecuniæ vim mutuo dans, addensque alia haud vulgaria beneficia, dicat: Horum, que tibi feci aut dedi, nihili admodum mihi opus est: quidquid proinde juris mihi competit, totum in egerum istum, aut cognatum meum, aut servum, transfero; huic proinde solve, quod mihi debes: id si feceris, satis mihi fecisti. (*Intr. audi Filiar. c. xcxy.*) Hinc S. Jacobus dixit: Qui convertere fecerit peccatorem ab errore viae suæ, salvabit animam ejus a morte, et operiet multitudinem peccatorum. *JAC. V, 20.*

ALIA.

Christi exemplum; quod sic proponit S. Bernardus: Ipse diligit vos, tamquam viscera sua, tamquam fructum pretiosissimum Crucis suæ, tamquam dignissimum recompensationem effusi sanguinis sui. Qui animam pretio sanguinis sui censuit dignam, illemet est, de quo scriptum est: Spirituum ponderator est: non potest falli, nec decipi, siquidem S. Joannes ait: Ipse enim sciebat, quid esset in homine. Et S. Augustinus scribit: Nemo fallit Redemptorem suum: egit hic commercium, pretium solvit, sanguinem fudit unicus Filius Dei pro nobis. O anima, erige te, tanti vales! qui Filius Dei dedit vitam suam, num difficile nobis videbitur impendere labores, et sustinere adversitates pro eodem luero? S. BERN. ep. cix.

Ecclesie exemplum: de quo sic loquitur S. Carolus Borromeus: Hunc Ecclesie spiritum nobis Joannes ostendit præclara illa, quam descripsit, visio: Signum magnum apparuit in celo, mulier amicta sole, et luna sub pedibus ejus, et in capite ejus corona stellarum duodecim, et in utero habens, et clamabat parturiens, et cruciabat, ut pariat. O quam magnum habet desiderium parienti? Augustiatur, affligitur, cruciatur, dolet, clamat, quamdiu militans est, nec cessabit, donec perfecte, et omnino triumphanti jungatur. Hoc unicum ipsius negotium, et filiorum ejus fidem est; hoc maxime spectat in omnibus actionibus, synodis, visitationibus, decretis, ministeriis, Dei verbi prædicatione, correctione, universo denique regimine. Ubi et Sanctus nonnullorum, qui se excusant, satisfaciunt oppositionibus: Sed novi, quid multi dicant; et qui illuc se conferat, ubi est summa rerum omnium inopia? ubi non nisi prærupti montes, difficillima loca? ubi die noctuque laborandum, et incommoda

maxima sustinenda? Et ideo peribunt igitur fratres, animæ Christi pretiosissimo sanguine redemptæ, ut nos commodi simus? Præferentur ergo nostræ delicti animarum salutis? S. CAROLUS in actor Mediol.

Pastorum secularium exemplum, qui continuo die noctuque expositi sunt aeris, et temporum injuriis, laboribus, periculis, milenisque aliis ærumnis, et adversitatibus. Quamvis cana nivibus juga (S. Ennodii verba sunt) Alpium transituris minarentur exitium, mortiferum frigus, et concretas algore glebas, fidei ardor exuberat. Nescivimus parcere sanguini nostro, dum servamus alienum. Nam in tanta circumspicione salutis omnium, solum pro nobis timere non novimus. *Ennod. ap. Mansi disc. II, n. 6.*

Negotiatorum exemplum; quod S. Hieron. ob oculos habendum, Rustico scribens, his verbis suasit: Perspicuum est, inquit, negotiatores sæculi tanta sustinent, ut ad incertas periturasque divitias perveniant, et servant cum animæ discrimine, quæ multis periculis quæsierunt; quid christi negotiatori faciendum sit, qui venditis omnibus quærit pretiosissimam margaritam, qui totis substantiæ suæ opibus emit agrum, in quo reperiat thesaurum, quem nec fur effodere, nec latro possit auferre. S. HIER. *epist. IV.*

Propriorum peccatorum delictio; ad quam obtineendam zelum hunc efficacissimum esse medium, Josephus Mansi exemplo Davidis sic ostendit: Regius Propheta Ps. L. modo imperativo Deo loquens ait: *Redde mihi latitudinem salutaris tui: et spiritu principali confirma me.* Et unde hic sanctus Propheta talem concepit audaciam, reus existens peccatorum adeo execrabilium? Pondera quæ sequuntur verba: *Docedo iniquos vias tuas, et impij ad te convertentur. Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis meæ.* Qui cooperatur alterius conversioni, et salvat animas Christi sanguine redemptas, quocumque vult, et desiderat, petat, et obtinebit, quia maximo, quod dari potest, gaudet pignore gratiæ, et amoris divini. David commiserat adulterium, homicidium, nec non grave populo subdito dederat scandalum: Saulus pariter Christi Christianorumque fuerat persecutor implacabilis: *Spirans minarum, et cædis in discipulos Domini*; et tamen de hoc dicit Deus: *Vas electionis est mihi iste. Raptus in paradisum audivit arcana verba: de altero pronuntiavit: Inveni hominem secundum cor*

mem; desideratisne utriusque percipere merita? illos divina clementia a peccatis per remissionem efficit liberos, quos prævidet utilitati Ecclesiæ post conversionem profuturos. (MANSI d. X, n. 3.) Unde merito S. Gregorius exclamat: O quam utilis est peccatorum remissio, quæ conversos a peccatis non solum liberos efficit, sed etiam alios ab impietate, et injustitia retrahens, flamma charitatis accendit. Hæc est enim charitatis evidens probatio, ut cui per gratiam Dei contigerit a peccatorum vinculis eripi, ipse ex zelo justitiæ studeat ad spem veniæ delinquentes hortari. Nullum quippe tam gratum Deo est sacrificium, quam zelus animarum. S. GREG. in Ps.

MEDIA.

Meditatio: in hac quippe vel maxime exardescit ignis hujus zeli. Ut autem hoc obtineatur, sequentia fere frequentent, et bene sunt perpendenda. 1. Amor Dei erga animas, qui sic eas dilexit, ut Unigenitum suum daret. (JOANN. III, 6.) 2. Amor Christi erga easdem, qui proprio eas sanguine redimere non dubitavit. 3. Animæ præstantia: ut quæ omnes res creatas materiales longissimo intervallo antecedit, cuius pulchritudine quondam visa S. Catharina Senensis tantam de illa æstimationem concepit, ut etiam vestigia eorum, qui curam earum suscipiunt, veneraretur, ut supra dictum. 4. Diaboli in eis perpendis studium; de quo sic loquitur S. Carolus Borromæus: Considerent præterea terribilem animarum stragem, quam generis humani sempiternus hostis Satanas facit, quantam in illis perpendis sollicitudinem adhibeat, quibus utatur ministris, qua alicritate, quibus laboribus, et vigiliis scelesti ministri opus urgeant, indefessi, et assidui, iidemque perpetui, et obfirmati. Quare turpissimam rem facturos se existimare debent Jesu Christi ministri, si ita Magistri sui voluntatem, dignitatemque suam, atque sempiterna præmia perdant, vel a christiana charitate tam alienos se præbeant, ut a Satana ministris superari se siant, patianturque, ut illi majori studio ad se, et alios perpendos, quam ipsi ad suam et aliorum salutem tuendam incumbant. (Part. 5, Act. Mediol. I. III, c. II, fol. 838.) 5. Operariorum paucitas, et messis copia: de qua idem S. Carolus sic loquitur: Sed illud quoque con-

siderent, quanta quamque ampla sit messis, quanta spiritualium bonorum egestas, quanta salutariter agentium penuria, quam pauci vero Ministri, qui sancto desiderio incensis, suis commodis, utilitatibusque neglectis, solam Christi gloriam animarumque salutem spectent. 6. Exempla SS. Apostolorum, Martyrum, Episcoporum, aliorumque, qui tanto studio, labore, sudore, sanguine, animarum salutem procurarunt. (Loc. cit.) 7. Exemplum Pastorum oves materiales custodientium, de quo sic discurrit S. Chrisostomus: Perpendamus ovium Pastores illos, qui in Cappadocum regione sunt, qualia, et quanta pro pecorum suorum studio patiantur. Illi sæpenumero universum triduum nive abruti perdurant. Dicuntur autem, et qui in Lydia sunt, non minora mala ferre, dum integri menses difficilem illam solitudinem, pessimarumque bestiarum plenam, vagando circum eunt. Si tantum erga pecora diligentiam impendunt Pastores illi, quam quæso excusationem habebimus, quibus rationales animæ concedere læs sunt, quod profundum hunc somnum dormimus? Respirare enim omnino oportebat, quiescere autem omnino non: at enim circumquaque percurrere, innumerisque etiam mortibus seipos pro ovibus istis exponere, id demum est boni Pastoris. An ignoras gregis hujus dignitatem? an illius gratia Dominus tuus innumera non fecit: an non postremo et sanguinem suum fudit? tu vero requiem quæris? an non perpendis, quod oves istas circumstant lupi multo amarioribus, et sæviore, an apud temetipsam non reputas, qua mente sit opus ei, qui talem præfecturam sit administraturus? Et homines quidem, qui populis præsumt, si quando de rebus fortuitis consulturi sunt, diebus non contenti, noctes etiam vigilando adhibent: nos vero, qui pro ipso cælo certamen habemus, ipso quoque die dormimus? Quis, quæso, ab eo nos supplicio eripiet, quod istis debetur? si enim corpus trucidandum exponere, si innumeras mortes ferre oportebat, numquid ad hoc munus tamquam ad mundanas currendum erat? Hæc sane, ut verbis Sancti Caroli iterum utar, si cogitent animarum Curatores, jure, ac merito dubitandum non est, quin, talibus cogitationibus, quasi facibus quibusdam animum illorum ita accensum iri, ut nullus vel maximus labor esse possit, quem illi subire recusent, ne pretiosissimi Christi Sanguinis fructus in ipsis, aliisque, ipsorum

negligentia depereat. *Hom. LXXIX, in ep. ad Rom.*

Oratio: de qua sic Sanctus Bernardus: Cum duo sint beatæ contemplationis excessus, in intellectu unus, et alter in affectu: unus in lumine, unus in fervore: unus in agnitione, alter in devotione: pius sane affectus, et pectus amore vehementi, spiritus repletus zelo, non plane aliunde, quam e cella vinaria, reportantur, et cuicumque cum horum copia surgere ab oratione donatur, potest in veritate loqui, introduxit me Rex in cellam vinariam. *Serm. XLIX, in Cant.*

Solitudinis, et secessus suo tempore suscepti amor: nam, ut sapienter advertit S. Augustinus, etiam Sanctum quærit charitas veritatis: negotium justum suscipit necessitas charitatis. Quam sarcinam si nullus imponit, percipiendæ atque intendendæ vacandum est veritati: si autem imponitur, suscipienda est propter charitatis necessitatem, sed nec si omnimoda veritatis delectatio descendenda est, ne subtrahatur illa suavitas, et opprimat ista necessitas. (L. XIX, de Dei Civ. c. XIX.) Hinc Christus, teste S. Gregorio cum in urbe miracula faceret, in monte vero continue orando pernoctaret, exemplum suis fidelibus præbuit, ut nec contemplationis studio proximorum curam negligant, nec rursus cura proximorum immoderate obligati contemplationis studia derelinquant, sed sic in utrisque mentem patiendo conjungant, quatenus nec amorem Dei præpediat amor proximi, nec amorem proximi, qui transcendit, abiciat amor Dei. L. XXVIII, mor. XXVI.

Puritas intentionis: nec enim pure valet Dei vel Proximi quærere lucra, qui propria non contempserit, ut bene discurrit S. Bernardus; et, ut idem alibi ait, nemo ad conscientiam redire amat, qui ab ea ad agendum recta intentione non proficiscitur. *Epist. XLIII, l. de Vita solit.*

Vitæ Sanctitatis: nam, ut S. Basilius advertit, qui alium jacentem erigere vult, altior omnino lapsus esse debet; qui vero æque lapsus est, altero, qui erigat, etiam ipse opus habet. Improbis sane est Medicus, teste S. Gregorio, qui alienum mederi appetit, et ipse vulnus, quod patitur, nescit. (In Julit.) Et iterum. Nulla hunc immunditia polluat, qui hoc suscepti officii, ut in alienis quoque sordibus pollutionis maculas tergat. Hinc per Prophetam Isaiam dicitur: Mundamini, qui fertis vasa Domini. Etenim vasa Domini